

ข้อมูลสำหรับสื่อมวลชน

ข้ามมิติความขัดแย้ง ร่วมหาทางออก ประเทศไทย

สช.ร่วมหาทางออกประเทศไทย ต้องปฏิรูป ๔ เรื่อง คือ อำนาจ-ความ
จน-พลเมืองและเรื่องประชาธิปไตย

นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพ
แห่งชาติ (สช.) ชี้ว่า “การหาทางออกของประเทศไทย ไม่ใช่ทำแค่
แก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนข้างบน จะวนเข้าสู่ความ
ขัดแย้งไม่รู้จบ แต่ต้องแก้กฎหมายต่างๆเพื่อปฏิรูป ๔ เรื่องใหญ่ ได้แก่

(๑) **อำนาจ:** ปฏิรูปโครงสร้างอำนาจการบริหารประเทศ โดยลดอำนาจ
ส่วนกลางลง คัดอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง (๒) **ความจน:**
แก้ปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นต้นเหตุทำให้ความยากจนแผ่กระจาย
ประชาชนคนเล็กคนน้อยเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า (๓) **พลเมือง:**
ส่งเสริมพลังพลเมืองที่กำลังเติบโตให้เข้าร่วมเป็นธรรมาภิบาลกับเรื่องบ้านเมือง
อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม และ(๔) **เรื่องประชาธิปไตย:** ปฏิรูป
จิตสำนึกและโครงสร้างประชาธิปไตย ไม่ให้เกิดการผูกขาดอำนาจ
ความเป็นตัวแทนเหมือนที่ผ่านมา แต่ต้องเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม
และตรวจสอบการใช้อำนาจในทุกระดับ”

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศหลายปีที่ผ่านมา ดูว่า
จะยังไม่มีทางออกที่ชัดเจน จวบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ประท้วงคัดค้าน
พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฉบับเหมาเข่ง โดยภาคส่วนต่างๆในสังคมได้
แสดงออกอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ทำให้เกิดคำถามว่าประเทศไทย
จะไปต่อได้อย่างไร รัฐบาลยุบสภาเลือกตั้งใหม่พอไหม แก้ไข
รัฐธรรมนูญกันอีกดีไหม หรือจะออกแบบระบบการบริหารบ้านเมืองกัน
ใหม่อย่างไรดี ฯลฯ โดยความเห็นส่วนใหญ่ยังวนเวียนอยู่กับการ
แก้ปัญหาคารบ้านการเมืองระดับบน หรือการเมืองของคนข้างบน แต่

ยังให้ความสำคัญน้อยมากกับการพัฒนาการเมืองของคนข้างล่าง การเมืองเพื่อประชาชนคนเล็กคนน้อยที่มีเป็นจำนวนมาก เป็นฐานใหญ่ของสังคม

ประเทศไทยมีการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจอย่างมาก อำนาจและงบประมาณกระจุกอยู่ที่ส่วนกลาง กฎหมายต่างๆหลายร้อยฉบับให้อำนาจกระทรวงและกรมต่างๆมากมายมหาศาล ชุมชนท้องถิ่นเกือบไม่มีอำนาจและทรัพยากรในการจัดการตนเองเลย เมื่ออำนาจรวมศูนย์อยู่ที่ส่วนกลาง นักการเมืองก็เข้ามาแย่งอำนาจกัน เพื่อรวบอำนาจเข้าไว้ และการบริหารส่วนกลางก็มักจะมุ่งไปที่การพัฒนาขนาดใหญ่เพื่อกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นต่างๆถูกแย่งไปใช้ประโยชน์เพื่อคนที่มีโอกาสมากกว่า ชุมชนท้องถิ่นต่างๆไม่มีอำนาจบริหารหรือจัดการใดๆ ยิ่งพัฒนาไปๆความรวยก็กระจุกตัวอยู่กับคนส่วนน้อยในเมือง ความจนกลับกระจายออกไปทั่วแผ่นดิน ช่องว่างทางสังคมถ่างกว้างขึ้น ความเหลื่อมล้ำเพิ่มความเป็นธรรมลดลง คุกกลายเป็นที่ขังคนจน คนรวยคนมีอำนาจทำผิดไม่ต้องติดคุก

“หากแบ่งประชากรไทยออกเป็น ๕ กลุ่มตามรายได้และการถือครองทรัพย์สิน คนกลุ่มรวยบนสุด ๒๐% ครอบครองทรัพย์สินครัวเรือนร้อยละ ๖๙ กลุ่มคนจนล่างสุด ๒๐% ครอบครองทรัพย์สินเพียงร้อยละ ๑ เท่านั้น และกลุ่มรวยสุดนั้น มีรายได้ร้อยละ ๕๕ ในขณะที่กลุ่มจนสุดในจำนวนเท่ากัน มีรายได้เพียงร้อยละ ๔.๔ เท่านั้น” (อ้างอิงรายงานคปร., ๒๕๕๔)

โครงสร้างการบริหารประเทศเช่นนี้ ไม่มีทางทำให้ประเทศไทย ผาสุก เป็นสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงจะแผ่กระจายไปทั่ว การทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดมากขึ้น และมีการแย่งชิงอำนาจกันไม่รู้จักจบ

ทางออกของสังคมไม่ใช่อยู่ที่การแก้รัฐธรรมนูญ หรือการเลือกตั้ง รอบแล้วรอบเล่า หรือรัฐประหาร หรือการเปลี่ยนรัฐบาล แล้วก็ไม่มีอะไรดีขึ้น

ในช่วง ๓ ปีที่ผ่านมา (๒๕๕๓-๒๕๕๖) มีการทำงานพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูปประเทศไทย โดยคณะกรรมการปฏิรูป (คปร.) ที่มีนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นประธาน และคณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป (คสป.) ที่มีศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน โดยการทำงานทางวิชาการ และการรับฟังความเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างกว้างขวาง ผ่านเวทีสมัชชาปฏิรูประดับพื้นที่ เวทีสมัชชาปฏิรูประดับชาติ

และช่องทางอื่นๆ ทำให้ได้ข้อเสนอที่ตกผลึกเป็นรูปธรรมหลายประการที่สามารถนำไปทำได้ทันที แต่ที่ผ่านมายังไม่ได้รับการตอบสนองทางภาคการเมืองและสังคมเท่าที่ควร

มาถึงวันนี้คนไทยกำลังตั้งคำถามเพื่อร่วมกันหาทางออกให้ประเทศ จึงอยากเชิญชวนให้ทุกภาคส่วนที่ใส่ใจการแก้ปัญหาบ้านเมืองได้ศึกษาพิจารณาข้อเสนอต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาสาธารณะ (ตามเอกสาร)

ดร.เดชรัตน์ สุขกำเนิด อดีตเลขาธิการของคณะกรรมการปฏิรูป กล่าวว่า “การรื้อถอนและจัดวางโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจ เป็นภารกิจที่เร่งด่วน และเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปประเทศ โดยเร่งส่งเสริมให้ประชาชนมีอำนาจและขีดความสามารถในการจัดการตนเองให้มากที่สุด ภายใต้หลักการที่จะลดอำนาจรัฐและเพิ่มอำนาจประชาชน

การลดอำนาจรัฐและเพิ่มอำนาจประชาชนสามารถดำเนินการได้ โดยการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจระหว่างรัฐส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เพราะความเข้มแข็งในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ เป็นรากฐานสำคัญของการจัดการชีวิตและชุมชนของตนเอง ทั้งยังเอื้อในการรับมือกับความท้าทายและความไม่แน่นอนต่างๆ ที่สังคมไทยจะต้องเผชิญ ได้แก่ กระแสการเปิดเสรีทางการค้า ความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพยากรธรรมชาติและภูมิอากาศโลก เป็นต้น

คปร. ได้เสนอแนวทางที่ทำได้ทันทีคือ การกระจายงบประมาณร้อยละ 5 ของงบประมาณแผ่นดิน (ประมาณ 100,000 ล้านบาท) ลงสู่จังหวัดในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุด โดยปรับระบบการจัดสรรงบประมาณ กระจายไปยังจังหวัดที่มีระดับการพัฒนาน้อยกว่าหรือมีส่วนความยากจนมาก ให้ได้รับงบประมาณส่วนนี้มากกว่าจังหวัดที่มีรายได้หรือระดับการพัฒนาสูงกว่า ซึ่งการพัฒนาในลักษณะนี้จะช่วยให้จังหวัดที่ด้อยกว่าได้รับงบประมาณเพิ่มไม่น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท/ปี ซึ่งจะสามารถนำไปพัฒนาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำลงได้ตามลำดับ ถ้ามีการทำงานร่วมกับภาคประชาชนอย่างใกล้ชิด”

นางปรีดา คงแป้น ผู้จัดการมูลนิธิชุมชนไท อดีตกรรมการสมัชชาปฏิรูป กล่าวว่า

“ที่ดินที่ออกเอกสารสิทธิแล้วกว่า ๗๐% อยู่ในมือคนไม่ถึง ๖ ล้านคน คนกว่า ๕๐ ล้านคนครอบครองที่ดินคนละไม่ถึง ๑ ไร่ ประชาชนประมาณ ๑๐-๑๕ ล้านคนอยู่ในที่ดินที่รัฐบอกว่าผิดกฎหมาย มีคนจนถูกจับในคดีที่ดินเกือบ ๗,๐๐๐ คดี ในขณะที่นายทุนรุกพื้นที่สาธารณะและเอกชน ได้สัมปทานพื้นที่ทำกิจกรรมต่างๆเพิ่มขึ้น คนจนบางคนถูกจับติดคุกทั้งๆที่ทำกินในที่ดินของตนเองมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายาย

มีการร่างกฎหมายสำคัญ ๔ ฉบับ ที่เรียกว่า 4 Laws for the Poors ด้วยกระบวนการทำงานวิชาการและการมีส่วนร่วมของประชาชนจำนวนมาก ผ่านการพิจารณาของที่ประชุมสมัชชาปฏิรูประดับชาติมาแล้ว แต่ไม่มีพรรคการเมืองใด หรือหน่วยงานใดสนใจนำไปดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จอย่างจริงจัง ได้แก่ (๑) ร่างพ.ร.บ.ภาษีที่ดินอัตราก้าวหน้า (๒) ร่างพ.ร.บ.ธนาคารที่ดิน (๓) ร่างพ.ร.บ.สิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร และ(๔) ร่างพ.ร.บ.กองทุน

ร่างกฎหมายเหล่านี้ ควรได้รับการผลักดันจากทุกฝ่ายเพื่อเป็นเครื่องมือสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ช่วยเหลือคนจนและผู้ด้อยโอกาสให้อยู่ดีมีสุขขึ้น ได้บ้าง“

ดร.วณี ปิ่นประทีป ผู้อำนวยการสำนักงานประสานการสร้างสังคมสุขภาวะ (สปพส.) กล่าวว่า

“ในช่วงการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศไทยที่ผ่านมา นอกจากการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบายโดยคปร.ที่ดร.เดชรัตกล่าวไปแล้ว ในส่วนของคณะกรรมการปฏิรูปที่มีศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นประธาน ได้ทำงานกับภาคีเครือข่ายต่างๆ ๑๔คณะ และสนับสนุนการพัฒนา นโยบายผ่านการจัดสมัชชาปฏิรูป ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย ๒๑ประเด็นที่สำคัญๆ ได้แก่ การปฏิรูประบบป้องกันและปราบปรามการทุจริต การปฏิรูปโครงสร้างอำนาจปรับดุลย์อำนาจรัฐบาลกลางกับชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาความเข้มแข็งของภาคพลเมือง การปฏิรูปการจัดสรรที่ดินอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน เป็นต้น ซึ่งข้อเสนอต่างๆเหล่านี้ หากนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง จะเพิ่มความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้อย่างมาก

ปัจจุบัน การทำงานของคปร. คสป.และสปร. ได้สิ้นสุดลงแล้ว แต่สช. ได้จัดตั้งสำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ หรือ สปพส. ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานการขับเคลื่อนงานนี้อย่างต่อเนื่องด้วย สามารถติดตามได้ที่ www.reform.or.th”

นายเตชิต ชาวบางพรหม เครือข่ายคนรุ่นใหม่หัวใจพลเมือง กล่าวว่า “บ้านเมืองเราที่ผ่านมา คนข้างบนๆอ้างประชาธิปไตย ช่วงชิงอำนาจการเป็นตัวแทนเข้าไปบริหารประเทศ โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง แม้รัฐธรรมนูญกำหนดชัดเจนมาตั้งแต่ปี๒๕๔๐ว่า รัฐต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการกำหนดนโยบายสาธารณะ รวมไปถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ แต่ในความเป็นจริงภาครัฐให้ประชาชนมีส่วนร่วมน้อยและผิวเผินมาก และยังมีการกล่าวหาว่าคนไทยเป็นพวก “ไทยเฉย” อีกด้วย”

ปรากฏการณ์ที่ประชาชนจำนวนมากมาย ลุกขึ้นมาทำหน้าที่พลเมืองโดยมิได้นัดหมาย เพื่อทำการคัดค้านการออกกฎหมายนิรโทษกรรมฉบับทำลายหลักนิติธรรมและใช้พวกมากลากไป รวมถึงการเคลื่อนไหวของประชาชนกลุ่มต่างๆ สีต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วประเทศในหลายปีที่ผ่านมา ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงพลังพลเมืองของประชาชนคนไทยว่าไม่เหมือนเดิมอีกแล้ว

พลังพลเมืองที่จะเป็นกำลังขับเคลื่อนประเทศไทยไปข้างหน้า ต้องทำ๓อย่าง คือ (๑)เผ่าระวัง ตรวจสอบดูแล ไม่ยอมให้หมุ่คนใดเข้ามาผูกขาดอำนาจการบริหารบ้านเมืองไว้เฉพาะพวกตน แต่จะต้องหาทางเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกเรื่อง ทุกขั้นตอน ตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ (๒)ตรวจสอบ ไม่ทนยอมเห็นความไม่ถูกต้อง ความไม่เป็นธรรม การทุจริตประพฤติมิชอบ หรือการใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง พร้อมลุกขึ้นมาตรวจสอบ คัดค้านและต่อต้านอย่างกระตือรือร้นด้วยสันติวิธี และ (๓)ชอบเป็นธุระ พร้อมทั้งจะเสียสละ เห็นประโยชน์ของสาธารณะ เอาธุระในกิจการบ้านเมือง

โดยทำตัวเป็น “คนไทย-ไม่เฉย”อีกต่อไป”

จึงเป็นหน้าที่ร่วมกันของคนไทยทุกภาคส่วนต้องเข้ามาร่วมกันคิดร่วมกันผลักดันให้เกิดการปฏิรูป ๔ เรื่อง คือ อำนาจ-ความจน-พลเมือง-เรื่องประชาธิปไตย

สำหรับแนวทางที่จะเดินไปสู่เป้าหมายเหล่านี้ ศ.นพ.ประเวศ วะสี ได้ให้คำแนะนำไว้เมื่อไม่นานมานี้ว่า ควรจัดให้มีกลไกทำงาน ๓ ส่วน ที่ต้องทำงานประสานเชื่อมโยงกัน ได้แก่ (๑)คณะกรรมการปฏิรูป ที่มีฝ่ายรัฐเป็นเจ้าของหลัก (๒)เครือข่ายประชาชนปฏิรูป ที่ควรส่งเสริมให้มีอย่างกว้างขวางและหลากหลาย และ(๓)สมัชชาหรือสภาปฏิรูป เพื่อเป็นเวทีหาข้อสรุปเรื่องสำคัญๆร่วมกันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

////////////////////////////////////

ประสานงาน : สำนักงานสื่อสารทางสังคม สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
(สช.) โทรศัพท์ 02-832-9141-43

- ลาวัญย์ เงามบุญจกุล (อร) 02-832-9141/087-9279575
- เขมวดี ขนาบแก้ว (ปุ่น) 02-832-9143/081-8686613